

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi  
Bakı Dövlət Universiteti**

**5717.01 – Türk xalqları ədəbiyyatı  
ixtisası üzrə fəlsəfə doktoru proqramı  
əsasında doktorluq imtahanı üçün**

**P R O Q R A M**

**Bakı Dövlət Universitetinin Filologiya fakültəsinin Elmi  
Şurasının qərarı ilə tövsiyə edilmişdir (2023-cu il 14  
fevral 06 sayılı protokol)**

**BAKİ -2023**

## **Mövzular və onların məzmunu**

### **1 .Türk xalqlarının mənşəyi və mifologiyası.**

Türk xalqlarının mənşəyi, formalaşması haqqında qısa tarixi məlumat. Etnosdan millətə doğru evolyusiyanın obyektiv və subyektiv səbəbləri. Türk etnosu bazasında özbək, türkmən, qazax, qırğız və b. millətlərin yaranması. Etnik şüurdan milli şüura keçid. Millət kimi formalaşma mərhələsindən sonra ədəbiyyatlarda spesifiklik və özünəməxsusluqların yaranması. Sovet dönəmində türk xalqları ədəbiyyatının tədrisinin zəruriliyi. Bu fənnin tədrisində yaradılmış süni çətinliklər. Totalitar sovet rejiminin etnik yaddaşı unutturmaqla türk xalqlarının birliyinin qarşısını almaq cəhdləri.

Türk mifologiyası. Mifologiya etnik təfəkkür hadisəsi kimi. Türk mifologiyası türk etnosunun, fəlsəfi, psixoloji, mənəvi-əxlaqi, ədəbi-mədəni dəyərlər sistemini birləşdirən türk etnosunun istinad mənbəyi kimi.

Altay yaradılış əsəri. Dastanın əsas motivlərinin türk mifoloji sistemində prioritetləri. Oğuznamələrin mifoloji ruhu. (Ölüb-dirilmə, xeyir-şər qüvvələr türk mifologiyasında aparıcı istiqamət kimi).

Mifologiya və şifahi xalq ədəbiyyatı. Mifologiya və yazılı ədəbiyyat. Bunların bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqələri. Mifologiyanın həm şifahi, həm də yazılı ədəbiyyatda özünəməxsus təzahürü. Etnik və dini mifologiya. Müasir ədəbiyyat və mifologiya

### **2.Türk folkloru və dastanları.**

Türk xalqları folklorunun ilk nümunələri. Əmək və mərasim nəğmələri. Türk folklor nümunələrinin xüsusiyyətləri. Milli gələnek və görənəklərin, qəhrəmanlıq, humanizm və.s keyfiyyətlərin türk xalqları folklorunda birləşdirilməsi. Türk mənəvi və Azərbaycan bayatıları. Türk xalqlarının

nağılları, atalar sözləri və lətifələri. (Türkiyə fıkraları və Azərbaycan lətifələri. Xoca Nəsrəddin və Molla Nəsrəddin)

Türk etnik-mədəni sistemində dastançılıq və onun tarixi ənənəsi. Dastanlar və türk yazılı ədəbiyyatı. Qədim türk dastanları. Etnogenezisə münasibət. Herodotun “Tarix”ində “Tomiris” əfsanəsi. Başqırdların “Ural Batır”, altayların “Maday Qara” dastanı. Bu dastanların türk yaradılış əsəti (“Qaraxan və İnsan”) ilə əlaqəsi.

Orta əsr qəhrəmanlıq dastanları. “Dədə Qorqud” , “Alpamış” , “Qoblandı Batır”, “Koroğlu” dastanı. Bu dastanların mifoloji qatı (mifologiyanın epizod obrazlar şəklində və arxaik rudiment kimi iştirakı). “Kitabi-Dədə Qorqud” türk xalqlarının ortaq abidəsi kimi (etnosda türk dövlət quruculuğu, mənəvi-əxlaqi dəyərlər, dünyagörüşü, inanclar sistemi).

“Manas” dastanı- “Səhra İliadası”(Ç.Vəlixanov) kimi. Üç nəslin timsalında (Manas, Semetey, Seytek) türk dövlət quruculuğunun təsviri. Dastanın epik vüsəti.

“Koroğlu” qəhrəmanlıq dastanının Orta Asiya və Zaqafqaziya versiyaları. Oxşar və fərqli cəhətlər. Dastanların müasir əhəmiyyəti

### **3.XI-XII əsrlərdə türk xalqları ədəbiyyatı**

IX-XI əsrlərdə ədəbi-mədəni mühit. Türk xalqlarının tarixində dövlətçilik uğrunda mübarizə. İslam dininin qəbul edilməsi. Ədəbi-mədəni mühitin yeni istiqamətdə formalaşmasına təsir.

Ərəb dilinin din, elm dili kimi hakim mövqeyə keçməsi. Rudəki, Dəqiqi, Gürgani və b haqda məlumat. Ə.Firdovsi “Şahnamə”sinin qəhrəmanlıq motivi.

Qaraxanilər hakimiyyəti dövründə Kaşğar və Balasaqun şəhərlərinin ədəbi-mədəni mərkəzə çevrilməsi.

Türk dövlətinin güclənməsi, türk mədəniyyəti və ədəbiyyatının inkişafı. Bu dövrdən etibarən varlığın və etnik şüurun qorunub saxlanması uğrunda cəhdlər (Dilin aktiv işlənməsi, bədii və elmi əsərlərin doğma dildə yazılmasına səylər).

Y.Balasaqunlu və onun “Qutadqu-bilik” əsərinin yazıya alınma tarixi. “Qutadqu-bilik” və “Şahnamə”. Poema türk dilində ilk bədii publisistik və elmi əsər kimi. Əsərin simvolik obrazlar aləmi, mahiyyəti.

M.Kaşğarlı və onun “Divani-lüğətit türk” abidəsi. Əsərin yazılmasında əsas məqsəd. Quranın nazil olduğu dildə -ərəb dilində danışanlara türk dilini öyrətmək cəhdi. Bu cəhdin siyasi və elmi əhəmiyyəti.

“Divani-lüğətit türk” əsəri türk dilinin qanunları haqda elmi əsər kimi. Türk dünyasının ilk mükəmməl xəritəsi. Qədim türk poeziyasından, folklordan, atalar sözlərindən verilən nümunələr.

Hər iki abidənin ənənələrinin tarixin sonrakı mərhələlərində əks etdirilməsi. Abidələrin tarixi, mədəni əhəmiyyəti.

**4. XIII-XV əsrlərdə türk xalqları ədəbiyyatı.** Dövrün fars ədəbiyyatı. S.Şirazi, H.Şirazi, Ə.Cami kimi nümayəndələri. Poeziyada lirik-fəlsəfi və əxlaqi-didaktik motivlərə üstünlük verilməsi. Qul Əlinin “Qisseyi-Yusif”, Durbəkin “Yusif və Züleyxa”, Lütfinin “Gül və Novruz” poemalarının özünəməxsusluqları. Ətai, Səkkaki, Lütfi və onların yaradıcılıq axtarışları. Türklərdə sufiliyin Orta Asiyada Ə.Yəsəvi və Ə.Yuğnəki ilə başlaması. Ə.Yəsəvi müsəlman türk ədəbiyyatının ilk görkəmli nümayəndəsi kimi.

**Ə.Yəsəvinin həyatı və yaradıcılığı.** Əfsanələşmiş şair kimi təqdimatı. Yəsəvi və türk təsəvvüf ədəbiyyatı.

“Divani-hikmət” əsəri. Yəsəvi lirikasının ideya-məzmun istiqaməti. Şeirlərində eşq, məhəbbət və haqqa qovuşmanın mənəvi təkmilləşmə, kamilləşmə yolu. Gözələ sevginin ilahiyə sevgi mənasında vurğulanması. Yəsəvi təriqətinin Azərbaycan, İran, Anadolu və Xorasanda yayılması və yeni təriqətlərin (bəhayi, bəktəşi, heydəri) yaranmasına səbəb olması. “Divani-hikmətin nüsxələri”.

Ə.Nəvai ədib Əhməd haqda. “Heybətül-həqaiq” (“Həqiqətlər heybəsi”) əsəri. Şairin poeziyasının sufi mahiyyəti.

Dövrün tərcümə işi. Nizami Gəncəvinin “Xosrov və Şirin” poemasının Xarəzm şairi Qütb tərəfindən türk dilinə tərcüməsi. Tərcümənin tarixi əhəmiyyəti.

## **5. Özbək ədəbiyyatı.**

XV əsrə qədərki özbək ədəbiyyatının ümumtürk xarakteri, XV əsrin görkəmli nümayəndələri. Şərqdə türk cığatay ədəbiyyatının Nəvai mərhələsi. Türk dilində yazılmış ilk “Xəmsə” müəllifinin türk ədəbiyyatı və mədəniyyətində xidmətləri.

**Ə.Nəvainin həyatı, yaradıcılığı.** İctimai xadim kimi fəaliyyəti, gördüyü böyük quruculuq işləri. Fars və türk dilində yazıb-yaratması. Lirikasının mövzu, məzmun, ideya və sənətkarlıq xüsusiyyətləri. Nəvai və onun “Xəmsə”si. Tarixi “Xəmsə”çilik ənənəsinə sadiqlik. Nizami və Nəvai. Nəvainin onu özünə ustad sanması. Hər iki “Xəmsə”dəki oxşar və fərqli cəhətlər. Bertelsin mülahizələri (Ə.Nəvainin Nizami “Xəmsə”sini türkləşdirmək və xüsusən də Orta Asiya gerçəkliyinə uyğunlaşdırmaq cəhdi).

Ə.Nəvainin ümumi yaradıcılığı, məktublaşmaları, tərtibləri və .s

“Mühakimətül-lügəteyn” əsəri.Ə.Nəvai yaradıcılığında Balasaqunlu və Kaşğarlı ənənəsinin davamı və inkişafı.Əsərdə türk dilinə üstünlük verilməsi. Əsərin tarixi, siyasi və elmi əhəmiyyəti. “Məcalisün-nəfais” (“Nəfis məclis”) əsəri türk xalqları ədəbiyyatında ilk təzkirə

nümunəsi kimi. Ə.Nəvai və türk xalqları ədəbiyyatı. Əsərlərinin Azərbaycanda tərcüməsi və nəşri

**6. Z.Babur və M.Salih.** Teymurilər sülaləsinin türk dövlətçilik ənənəsinin güclənməsində tarixi xidmətləri. Teymurilərle Şeybanilər arasında mübarizə.

Teymurilərin nümayəndəsi Baburun mərkəzləşdirilmiş dövlətçiliyi saxlamaq uğrunda cəhdləri. Əfqanıstanın ələ keçirilməsi. Hindistanda “Türk moğollar” sülaləsi yaratması (1525).

**Z.Baburun həyat və yaradıcılığı.** Şeirlərinin mövzu, məzmun və ideyası. Eşq-məhəbbət lirikasının mənə çalarları: a) həqiqi sevgi; b) vətən sevgisi. Nastalji motivlər. Baburun “Baburnamə” əsəri qiymətli memuar kimi. Əsərdə türk xalqlarının tarixi, coğrafiyası, etnoqrafiyasının əksi. “Baburnamə” nin əlyazma nüsxələri haqda məlumat.

Şairin əruz vəznə haqda yazdığı “Müxtəsər” əsəri. M.Salih və onun “Şeybaninamə” əsəri. Teymurilər sülaləsinə qarşı mənfi münasibətinin səbəbləri. “Şeybaninamə” tarixi və ədəbi mənbə kimi. Əsərin obyektiv və subyektiv məqamları və qəhrəmanlıq ruhu

### **7. XX əsr özbək ədəbiyyatı.**

Əsrin 20-ci illərinə qədərki və sonrakı həyat. XX əsrin əvvəllərində özbək gerçəkliyində milli hərəkət və cədidizm. H.Niyazinin yaradıcılığı. “Bay və xidmətçi” pyesi. Əsərdə keçmiş sovet gerçəkliyinə birtərəfli

münasibət. Fitrətin, Çolpanın milli ideyaları tərənnüm edən əsərləri. Şeirlərində millətçilik ideyaları.

**A.Qədirinin həyat və yaradıcılığı.** Jurnalistik fəaliyyəti. A.Qədirinin tarixi romanları: “Ötən günlər” və “Mehrab əqrəbi”. “Ötən günlər” romanı özbək ədəbiyyatında ədəbi hadisə kimi. Əsərin bədii-estetik və milli ictimai dəyəri. Romanın adının simvolikliyi, ideyası və obrazların təhlili. Romanın sovet dövrü ilə müqayisədə əvvəlki illərdə yaşanmış günlərin ötüb getməsi, itirilməsi. XX əsr özbək poeziyasının nailiyyətləri: Qafur Qulam, Musa Aybək, Uyğun, Abdulla Qəhhar, Həmid Əlimcan, Zülfiyyənin yaradıcılığı.

M.Şeyxzadənin həyat və yaradıcılığı. Şeyxzadə iki xalqın –özbək və Azərbaycan xalqının övladı kimi. Özbəkistana getməsinin səbəbləri. Lirikası. Poemaları. Dramları.

### **8. Türkiyə ədəbiyyatı. XIII-XIV əsrlər.**

Təsəvvüf və divan ədəbiyyatının yazılı Türkiyə ədəbiyyatının ilk nümunələrinin yaranması üçün səciyyəvi xarakter daşması. Təsəvvüf ədəbiyyatının ilk nümayəndələri. Əhməd Fəqih və Səyyad Həməzin yaradıcılığı. Kiçik Asiyada yazılı klassik ədəbiyyatın yaranması.

**C.Rumi mövləvilik təriqətinin banisi kimi.** Rusiya nəşrlərində Ruminin fars şairi kimi tədqimatı. Doğum və ölüm tarixi haqqında dünya alimlərinin müxtəlif fikirləri. Şairin uşaqlıq və gənclik illəri. Fəlsəfəsi, sənəti və yolu. Ruminin Şəms Təbrizi ilə sufiyanə tanışlığı. Mövləviliyin Ruminin oğlu Sultan Vələd tərəfindən davamı və əsasının qoyulması. Əsərlərində islami qaydaların əksi. “Mənəviyi-

məsnəvi" və dünya ədəbiyyatı. Əsərləri: "Divani-Kəbir", "Fihi-mafih", "Məkfubat", "Məcalisi-səba".

Mövlanənin əsərlərinin türkcə və Azərbaycanca tərcüməsi.

**Y.Əmrə ümumtürk ədəbiyyatının böyük sufisi kimi.** Həyatı, təhsili, doğum və ölüm tarixi haqda mübahisəli fikirlər. Y.Əmrə və Hacı Tapdıq Əmrə xətti (müəllim - şagird münasibətləri. Y.Əmrə və Molla Qasım (S.Mümtazın açıqlamaları).

Şairin "Divan"ına daxil olan şeirlərinin vəznı, dil və üslub xüsusiyyətləri. Şeirlərində insana sevgi-Allaha sevgi ideyası kimi.

"Risalətin-müşhiyyə" əsərində simvolika və əxlaqi-didaktika. Y.Əmrə və Azərbaycan

### **9. XVI-XVIII yüzilliklər Türkiyə ədəbiyyatı.**

Bu dövrün qadın şairləri: Mehri xatun, Fitnət xatun, Zeynəb xatun.

**Türkiyədə Lalə dövrü ədəbiyyatı.** Əhməd Nədim divan ədəbiyyatının beş ən böyük şairindən biri kimi.

**Şeyx Qalibin həyat və yaradıcılığı.** Qəzəlləri. "Hüsnü və Eşq" məsnəvisində rəmlər. Füzuli və Şeyx qalib yaradıcılığında tipoloji oxşarlıqlar.

**Türkiyədə aşiq ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələri.** Aşiq ədəbiyyatının dini-təriqət mövzularından kənar olması. Orta çağlarda xalq aşiqlərinin şair kimi tanınması. Türkiyə aşiq ədəbiyyatının ölməz sənətkarları: Qul Məhməd, Ozan, Baxşı, Öksüz Dədə, Armudlu, Oğuz Əli, Xəyali və b. yaradıcılığı.

**Qaracaoğlanın həyat və yaradıcılığı.** Türkiyədə Qaracaoğlan irsinin hərtərəfli tədqiqi. Şair-aşiq haqda

əfsanə və rəvayətlər. El sənətkarlarının lirikasındakı səmimiyyət, emosionallıq, əxlaqi-tərbiyəvi fikirlər. Poeziyasının sənətkarlıq xüsusiyyətləri. Türk gözəllərinin heyrətamiz tərənnümü (Rza Mollovun fikirləri). Qaracaoğlan və Azərbaycan

#### **10. XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərində Türkiyədə ədəbi hərəkat və onun nümayəndələri.**

XIX yüzilliyin I yarısında Türkiyə poeziyasının inkişaf yolları. Ənənəvi tərzdə yazıb-yaradanlar. Nədim, Baqi, Nəfi, Nabi kimi sənətkarlar və onların davamçıları.

Tənzimət dövrü: Yusif Paşanın "Təsviri-əfkar" qəzetində fəaliyyəti. Ziya Paşanın "Röya", Nəvizadə Nazimin "Zəhra" romanı.

**Namiq Kamal.** Yeni Türkiyə ədəbiyyatının görkəmli ədəbi siması kimi. Həyatı və yaradıcılığı. Poeziyasının forma və məzmununa görə dövrləşdirilməsi. Lirikasında vətən və vətənpərvərlik. Qəzetçilik fəaliyyəti. Teatr ədəbi heyətində fəal çalışması. Pyesləri: "Vətən, yaxud Silistrə", "Zavallı cocuq", "Akif bəy", "Cəlaləddin Xarəzmşah" və s. N.Kamal və Azərbaycan satirası

#### **11. Ə.Hamid və Ö. Seyfəddinin həyat və yaradıcılığı.**

Ə.Hamidin həyat və yaradıcılığı. Tənzimət dövrü ədəbiyyatının forma və məzmunca yeniləşməsində xidmətləri. Lirikası. Atatürkə həsr olunmuş şeirləri. "Nəstərən" pyesinin uğursuz taleyi. Ə.Hamid "Məqbər şairi" kimi. Pyesdə insanın kainatda yerinin fəlsəfi əsaslarının həlli. "Məqbər" ziddiyyətləri əsər kimi. Ə.Hamidin dramları və onun səhnə taleyi.

Ömər Seyfəddinin həyat və yaradıcılığı. İlk şeirləri. "Gənc qələmlər"də dilin saflaşdırılması uğrunda mübarizəsi. Türk dili və türküçülər. Ö.Seyfəddin kiçik hekayələrin böyük ustadı kimi. Hekayələrində folklor və

xalq yaradıcılığına bağlılıq. Dövrün sosial problemləri, cəmiyyətdəki ədalətsizliklərin təsviri yaşadığı həyatın reallıqları kimi. Tərcüməçilik fəaliyyəti

## **12. Ziya Göyalp və Mehmet Akif Ərsoyun həyat və yaradıcılığı.**

Z.Göyalpın həyat və yaradıcılığı. Şeir kitabları. “Qızıl alma”, “Yeni həyat”, “Altun işıq”, Z.Göyalp və türküçülük. “Elmi-ədəbi əsərləri”, “Türküçülüyn əsasları” əsərində türkün mənşəyi, tarixi, dili haqqında məlumat. Əsərin I və II bölümləri. Türk dünyası ədiblərinin Z.Göyalp haqda fikirləri.

**M.A.Ərsoy istiqlal şairi kimi.** Həyat və yaradıcılığı. İstiqlal marşı haqda mülahizə və mühakimələr. Marşın Böyük Millət Məclisində oxunuşu və qəbulu. M.A.Ərsoyun islami dəyərlərə münasibətinin Türk Cümhuriyyəti qanunları ilə uzlaşmaması. Misirə getməsi və Universitetdə türk dili və ədəbiyyatı ilə bağlı fəaliyyəti. Şairin Ömür səhifələrini əks etdirən 7 cildlik “Səfahət” kitabı. Əsərin hissələri haqda məlumat

## **13. R.N.Güntəkinin həyat və yaradıcılığı.**

XX əsrin 30-cu illərində Türkiyə ədəbiyyatında ictimai mövzulara üstünlük verilməsi. R.N.Güntəkin türk realist nəsrinin görkəmli nümayəndəsi kimi. Həyatı, təhsili, qəzetçilik fəaliyyəti. Pyes yaradıcılığına başlaması teatr sənətinə məhəbbətin ifadəsi kimi.

Pyes və hekayələrinin mövzusu (“Məktublar”, “Qol saati”, “Uşaq davası”, “Qurur” və s hekayələri). Milli azadlıq hərəkatına həsr etdiyi əsərləri : “Damğa”, “Acımaq” “Xəzan” romanlarında mövcud ictimai quruluşun təsviri. Fransızcadan türk dilinə tərcümələri. Ədibə böyük şöhrət qazandıran “Çalıquşu”, “Yarpaq töküümü”, “Damğa” romanları və qəhrəmanları.

“Çalıquşu” romanında Türkiyə maarif sistemindəki əyintilərin tənqidi. Kamran-Fəridə xətti. Əsərdə qadına ögey münasibət. Romanın Azərbaycanda doğurduğu əks-səda (50), (105), (106).

#### **14. Nazim Hikmətin həyat və yaradıcılığı.**

Şair, nasir, dramaturq kimi həyat və fəaliyyəti. Lirikasında tarixə, keçmişə, mənəvi dəyərlərə bağlılıq və emosionallıq. Şeirlərinin mübariz ruhu. Türkiyənin Nazim Hikmət Türkiyənin üç inqilabçı şairlərindən biri kimi.

Dramaturgiyası: “Kəllə”, “Qəribə adam”, “Türkiyədə” və s pyesləri. Pyeslərinin ideya-məzmun və sənətkarlıq xüsusiyyətləri. Azərbaycan N.Hikmətin ikinci vətəni kimi.

#### **15. Əziz Nesin satirik hekayə janrının görkəmli nümayəndəsi kimi.**

Həyat və yaradıcılığı. Satirik hekayələr və yumoristik novellalar ustası kimi fəaliyyəti. Cəmiyyətin saflaşdırılması uğrunda mübarizəsi. Daşlama xarakterli şeirlərində türk cəmiyyətindəki ədalətsizliklərin tənqidi. Azərbaycanda nəşr olunan kitabları və pyeslərinin tamaşası. Ə.Nesin və M.Ə.Sabir. “Əziznamə” və “Hophopnamə”.

#### **16. Türkmən ədəbiyyatı.**

Qədim dövr türkmən ədəbiyyatı. Əbülqazi Bahadır xanın “Şəcəreyi-tərakimə” və “Şəcəreyi-türk” əsərləri. Bu əsərlərin tarixi, ədəbi-mədəni əhəmiyyəti. XIII-XVI əsrlər türkmən ədəbiyyatının ümumi xarakteri ( Orta və Kiçik Asiya, Azərbaycan və İranda yaşamış fars və türk yazarlarına məxsus ədəbiyyatın ənənəsi).

Bayram xan ikidilli şair kimi. Həyatı, mühiti, yaradıcılığı. “Divan”ı.

Dövlətməməd Azadinin poemaları: “Behiştname” və “Vəzi-Azadi”. Bu poemalarda Y.Balasaqunlu, M.M.Kaşğarlı, Ə.Nəvai ənənələrinin davam etdirilməsi.

**N.Q.Əndəlibin yaradıcılığı.** Onun “Leyli və Məcnun”, “Yusif və Züleyxa” dastanları. Şairin klassik ənənəyə sadıqlığı. Türk folklorunun poetik imkanlarından məhərrətə istifadə etməsi. XVIII əsr türkmən poeziyası.

**Məxdumqulu Fəraqi.** İctimai-siyasi, fəlsəfi və əxlaqi didaktik şeirləri. Şairin poeziyasının sənətkarlıq xüsusiyyətləri. “Türkmənin” şeirinin ideya-məzmunu. Ədəbi estetik görüşlərinin formalaşmasının iki əsas mənbəyi: klassik ədəbiyyat və folklor.

Məxdumqulu şeirlərində məhəbbət və gözəllik. Yaradıcılığında eşq anlayışının sufi mahiyyətini müəyyən qədər saxlamaqla insani xarakter qazanması. Mənevə və zahiri gözəlliyin təsvirində milli kolorit. Məxdumqulu və Vəqif yaradıcılığında tipoloji yaxınlıqlar.

Türkmən ədəbiyyatının XIX əsri. Məxdumqulu ənənəsinin davamçıları: Zəlili, Kəminə, Xoca Seyidi, Molla Nəfəs, Miskin Qılinc və başqaları. Onların yaradıcılığında tənqidi-satirik ifşa üsulu ilə yanaşı, məhəbbət lirikası, qəhrəmanlıq motivi, psixoloji ovqatın təsviri.

XX əsr türkmən ədəbiyyatı. Bolşeviklərin Orta Asıyanı, o cümlədən Türkmənistanı işğal etməsi. Ədəbiyyatın ifrat dərəcədə sosiallaşdırılması. Molla Murt, Durdi Qılincin yaradıcılığı. N.Sarıxanovun “Kitab”, “Son alaçıq”, “Ev” hekayələri. B. Kerbabayevin yaradıcılığı. “Aysoltan”, “Qızlar aləmi”, “Nəbitdağ” əsərləri. “Qəti addım” türkmən ədəbiyyatında ilk tarixi roman kimi. Romandakı milli kolorit və surətlər aləmi.

## **17. Qazax ədəbiyyatı.**

Qazax akın yaradıcılığı. Mütərəqqi və mürtece akınlar. Məhəbbət Ötemiş oğlunun lirikasında kəndli hərəkətinin təsviri. XIX əsrdə qazax yazılı ədəbiyyatının təşəkkülü.

Qazaxıstanın Rusiyaya (1869) birləşdirilməsinin tarixi əhəmiyyəti. Ədəbi və mədəni sahədə canlanma. Ziyalıların əlahiddə rolunun güclənməsi və qarşıdurmalar. Çambul kimi el aşığının sovet dövründə siyasi rupora çevrilməsi.

Qazax ədəbiyyatında xarakterik nümunə kimi C.Cabayevin "Batır Ötəgən" poeması.

**S.Seyfulinin yaradıcılığı.** Maarifçilik hərəkətinin təşəkkülü. Hərəkətin məramı və məqsədi. Qazax maarifçilərindən İ.Altınsarinin fəaliyyəti, ədəbi-pedaqoji irsi. Əsərlərindəki didaktika. İ.Altınsarin qazaxların ilk müəllimi və dərslik müəllifi kimi.

Ç.Vəlixanovun 27 illik ömür yolu haqqında məlumat. Onun elmi yaradıcılığı. "Manas" dastanı ilə bağlı araşdırmaları. Türk folkloru və etnoqrafiyası haqda tədqiqatları.

**Abay Kunanbayevin həyatı, yaradıcılığı və maarifçilik fəaliyyəti.** Poeziyasında üç motiv: tənqidi-satira, fəlsəfi didaktika, məhəbbət. Abayın poemaları, aforizmləri və onun qazax ədəbiyyatının və mədəni mühitinin inkişafında rolu."Qəkliyyə"lərinin nəsihətçilik ruhu.Rus dilinə, dinə, elm və biliyə münasibəti. Bəstəkarlıq və tərcüməçilik fəaliyyəti.

### **18. XX əsr qazax ədəbiyyatı.**

Qazax ədəbiyyatında milli mövzulara, insani hiss və duyğuların təsvirinə marağın artması.

**M.Auezovun həyat və yaradıcılığı.** Elmi-ictimai fəaliyyəti. "Abay" romanı. Şair Abayın bədii obrazı və

prototipi. Əsərdə qazax gerçəkliyinin milli koloritinin yüksək peşəkarlıqla təsviri.

S.Mukanov və onun “Sulu saç” romanı. O. Buğayev yeni qazax nəsrinin nümayəndəsi kimi.

**O.Süleymenov** . Həyatı. Ədəbi-mədəni, ictimai-siyasi fəaliyyəti. O.Süleymenov və türk dünyası. Şairin ilk şeirləri. Poemaları. Sovet dövrünün aktual mövzularında yazılmış əsərləri (Qaqarının kosmosa uçuşu ilə bağlı yazdığı “Əyl, insana torpaq” poeması).

O.Süleymenov poeziyasının milliliyi. Şairin bədii irsində torpağa, vətənə, türklüyə bağlılıq motivlərinin prioritetliyi. “Az-ya” əsəri, onun rus elmi-siyasi ictimaiyyətində reaksiyası. Əsərin türk dünyası üçün əhəmiyyəti.

O.Süleymenov və Azərbaycan. Əsərlərinin Azərbaycan dilinə tərcüməsi. 20 yanvar faciəsi və O.Süleymenov.

### **19. Tatar ədəbiyyatı.**

Tatar ədəbiyyatının XIX əsr, XIX əsrin II yarısı yeni, XX əsrin əvvəlləri ən yeni dövrləri kimi. Tatar ədəbiyyatının ilk mərhələsində maarifçilik islahatları.

XVIII əsrin mütərəqqi yazıçıları: Qabderəhim İməni, İbadulla Salihov, Qabdənnasir Kursəvi, Qabdecabbar Kəndalının yaradıcılığında realizm ruşeymlərinin əlamətləri.

Dinin elmə zidd olmadığını irəli sürən Sənabəddin Mərcaninin yaradıcılığı. Tatar maarifçilərinin ədəbi prosesin inkişafında və mədəni həyatın dirçəldilməsində rolu.

**Kəyum Nasirinin yaradıcılığı.** Maarifçilik fəaliyyəti. Nasirinin xalqını dünyaya və xalqını xalqına tanıtdırmaq ideyası. Mifoloji mətnlərin toplanmasında tatar gənclərinin

elmə, təhsilə maraq göstərməsində onun rolu və xidmətləri.

Ədəbi irsi: “Rusca-tatarca lüğət”, “Əxlaq risaləsi”, “Tərbiyə kitabı”, “Adətlər” və .s.

**Q.Tukay** – XX əsr tatar ədəbiyyatının ən görkəmli nümayəndəsi kimi. Həyat və yaradıcılığı. Jurnalistik fəaliyyəti. Şeirlərinin tatar cəmiyyətində müsbət qarşılanması. Maarif sahəsində gördüyü işlər. Tatar məktəbləri üçün hazırladığı dərsliklər. Dini möcüzələr mövzusunda yazdığı “Yeni kəşik baş” əsəri. Poemanın mütərəqqi tatar ədəbiyyatına göstərdiyi təsir. Əsərdə çarizmin tənqidi. Tukay və M.Ə.Sabir. Dünya klassikləri Tukay haqda.

**Ə.İbrahimovun yaradıcılığı.** “Tatar qadınının taleyi” povesti və “Qazax qızı”, “Bizim gün” romanları.

**Musa Cəlil.** Həyat və yaradıcılığı. Böyük Vətən müharibəsi illərində cəbhə bölgələrində jurnalist kimi fəaliyyəti. Müharibə əzmi ilə süslənmiş lirikası. Əsirlik həyatı. Zindanda yazdığı. “Moabit dəftəri” şeirlər silsiləsi. “Altınsaç” poemasında xalq yenilməzliyinin təsviri (48),(73), (100), (101).

## **20. Qırğız ədəbiyyatı.**

Qırğız ədəbiyyatında akınçılıq ənənəsinin ön planda olması. Yazılı ədəbiyyatın XX əsrdən başlamasının obyektiv və subyektiv səbəbləri. Toqolok Moldonun, Toktoqul Satılqanovun yaradıcılığı.

XX əsrin 20-ci illərində qırğız ədəbiyyatında dirçəliş. “Əркиn too” (“Azad dağlar”) qəzetinin nəşrə başlamasının bu prosesi surətləndirməsi. A. Tokombayevin, K. Bayalinovun ədəbi fəaliyyətə başlaması.

A.Tokombayevin ilk qırğız poeması: “Əsir Marat”, K. Bayalinovun “Həcər” povesti.

**T. Sıdıqbayevin yaradıcılığı.** “Gen suu”, “Zəmanəmizin adamları” romanı. Bu əsərlərin ideyası, obrazlar aləmi.

**Ç.Aytmatov.** XX əsr dünya ədəbiyyatı fenomeni. Həyatı. Ədəbi fəaliyyəti əsərlərinin dünya dillərinə tərcüməsi.

Ədibin povestləri: “İlk müəllim”, “Köşək gözü”, “Ana tarla”, “Qırmızı yaylıqlı qovağın mənim” və s.

“Cəmilə” povesti Aytmatov yaradıcılığında dönüş mərhələsi kimi. İnsan azadlığı və cəmiyyətin standart davranış normalarının qadağaları.

“Əlvida Gülsarı!” povestinin ideya məzmunu. Surətlər aləmi. İnsan tragizmi və dözümlü sovet dövlətinin acı həqiqətlərinin mənaaltı ifadəsi. Partiya çinovnikləri və siravi insanların ağır sosial vəziyyəti. “Ağ gəmi”, “Dəniz kənarıyla qaçan Alabaş” povestlərində mifologizm. Həyat absurddur-ideyasının ifadəsi.

**21. Ç.Aytmatov roman ustası kimi.** “Qiyamət” romanı. Romanda həyat həqiqətlərinin real təsviri. Əsərdəki problemlərin bəşərililiyi. Xristian mifologiyasına müraciətin səbəbləri.

Ç.Aytmatov yaradıcılığında heyvan mifoloji obraz kimi: canavar (“Qiyamət”), dəvə (“Əsrə bərabər gün”)

**22. Yeni dövr türk xalqları ədəbiyyatı.** O.Süleymanov, O. Pamuk, C.Cabbarov, A.Aripov, Əlif Şəfəq, İsgəndər Pala, İ.Avşar.

XX əsr özbək poeziyasının inkişaf yolları. C.Cabbarov, A.Aripovun yaradıcılığı. Şeirlərində özbək həyatının tərənnümü.

Əlif Şəfəq və İsgəndər Palanın yaradıcılığında türk həyatı.

İ. Avşar. Hekayə və şeirləri. “Qarabağ qaçqınları” hekayəsinin təsir dairəsi (32), (76), (77).

**23. O. Pamuk postmodernist yazıçı kimi.** Ailə-məişət məzmunlu romanları. “Cövdət bəy və oğulları” romanının Türkiyə Cümhuriyyətinin hekayəsi kimi tanınması.

“Səssiz ev” romanına türk gənclərinin münasibəti. “Qara kitab” və onun həyatı qəhrəmanları. “Qar”, “Mənim adım qırmızı” romanlarının ideya məzmunu. O. Pamuk romanları ilə Nobel mükafatına layiq görülən ilk türk yazarı kimi.

## ƏDƏBİYYAT:

1. Aydın Abi Aydın. Türkiyə ədəbiyyatı tarixi. I cild. Bakı: Aydın Tural MPM, 2005, 455 s.
1. Aydın Abi Aydın. Türkiyə ədəbiyyatı tarixi. II cild. Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2007, 280 s.
2. Aydın Abi Aydın. Füzuli və Türkiyə poeziyası. Bakı: Ozan, 2002, 279 s.
3. Cəfərov N.M. Qədim türk ədəbiyyatı. Bakı: AzAtaM, 2003, 322s.
4. Cəfərov N.M. Türk xalqları ədəbiyyatı: I-IV cild. Bakı: Çarşıoğlu, 2006. 418 s., 441 s., 510 s., 461 s.
5. Xəlilov P.İ. SSRİ xalqları ədəbiyyatı müntəxəbatı. Bakı: ADU nəşr., 1956, 510s.
6. Xəlilov P.İ. SSRİ xalqları ədəbiyyatı. II hissə. Bakı: Maarif, 1977, 360s.
7. Xəlilov P.İ. Türk xalqlarının və şərgi slavyanların ədəbiyyatı. I-ci kitab. Bakı: Maarif, 1994, 431 s.
8. Xəlilov P.İ. Nəcəfova K.N. Türkiyə şeirlərindən seçmələr müntəxəbatı. Bakı: Bakı Universiteti nəşr., 2004, 133s.
9. Quliyev E.H. Türkiyə türk ədəbiyyatı (XIX-XX əsrlər). Bakı: Orxan, 2003, 122s.
10. Quliyev E.H. Türk xalqları ədəbiyyatı. /dərslik/. Bakı: Apocroff, 2014, 612 s.
11. Abay. Şeirlər və poemalar. Bakı: Azərnəşr, 1970, 207s.
12. Abdulla Qədiri. Mehrab əqrəbi. Bakı: Gənclik, 1969, 263s.
13. Abdulla Qədiri. Ötən günlər. Bakı: Gənclik, 1979, 335s.

14. Abdulla Şahbəndə. Seçilmiş əsərləri. (Tərcümə edən: R.Əskər). Bakı: MBM, 2011, 104s.
15. Abdullayev M.N. Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri. Bakı: Mütərcim, 1998, 109s.
16. Adil Cəmil. Manas eposu və türk dastançılıq ənənəsi. Bakı: Azərnəşr, 2002, 192s.
17. Adivar X.Ə. Atəşdən köynək. Bakı: Elm və təhsil, 2012, 207s.
18. Ağayeva F.A. Abay Bakı: Elm, 2010, 173s.
19. Anar. Min beş yüz ilin oğuz şeiri. I kitab. Bakı: Azərnəşr, 1999, 911s.
20. Anar. Min beş yüz ilin oğuz şeiri. II kitab. Bakı: Azərnəşr, 1999, 1013s.
21. Araslı H. Böyük Azərbaycan şairi Füzuli. Bakı: Azərbaycan Uşaq və Gənclər nəşr., 1958, 307s.
22. Araslı N. Nizami və türk ədəbiyyatı Bakı: Elm, 205s.
23. Aytmatov Ç. Ağ gəmi. Bakı: Öndər, 2004, 88s.
24. Aytmatov Ç. Qiyamət. Bakı: Yazıçı, 1991, 268s.
25. Aytmatov Ç. Gün var əsrə bərabər. Bakı: Öndər, 2004, 309s.
26. Aytmatov Ç. Qırmızı yaylıqlı qovağım mənim. Bakı: Azərnəşr, 1965, 101s.
27. Aytmatov Ç. Əlvida Gülsarı. Bakı: Gənclik, 1969, 261s.
28. Aytmatov Ç. Cəmilə. Bakı: Azərnəşr, 1965, 58s.
29. Aytmatov Ç. Köşək gözü. Bakı: Azərnəşr, 1965, 250s.
30. Aytmatov Ç. Erkən gələn durnalar. Bakı: Yazıçı, 1991, 85s.
31. Azadi Dövlətməmməd. Seçilmiş əsərləri. Bakı: BXQR, 2012, 464s.
32. Azalp Akif. Turan havası. Bakı: Vətən, 2006, 348 s.

33. Azərbaycan aşiq şeirindən seçmələr. Bakı: Şərq-Qərb, 2005, 376s.
34. Azərbaycan folkloru və aşiq yaradıcılığı. Bakı: ADU nəşr., 1989, 88s.
35. Azərbaycan dastanları. Bakı: Yazıçı, 1983, 249s.
36. Babur Z.M. Baburnamə. (Tərcümə edən: R.Əskər). Bakı: BXQR, 2011, 464s.
37. Babur Z.M. Seçilmiş əsərləri. Bakı: MBM, 2011, 328s.
38. Balasaqunlu Y. Qutadqu bilik. (Çevirənlər: K.Vəliyev, R.Əskər). Bakı: Avrasiya Press, 2006, 440s.
39. Bahəddin Ögəl. B. Türk mifologiyası. I cild. Bakı, 2006, 596 s.
40. Bəhlul Abdulla. Azərbaycan mərasim folkloru. Bakı: Qismət, 2005, 207s.
41. Bəhramoğlu A. Yaşamaq insan qalaraq... Bakı: Nurlan, 2005, 93s.
42. Binnətova A.Ü. Azərbaycan-özbək (cığatay) ədəbi əlaqələri. Bakı: Qartal, 2008, 328s.
43. Binnətova A.Ü. Əlişir Nəvai Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında. Bakı: Qartal, 2009, 359s.
44. Cami Ə. Seçilmiş əsərləri. Bakı: Öndər, 2004, 320s.
45. Cəfərov M.N. Eşq pərvanəsi. Bakı: Nurlar, 2007, 239s.
46. Cəfərov N.M. Azərbaycanşünaslıq məsələləri. Bakı: Azərnəşr, 2011, 111s.
47. Çingiz Bektaş. Bu da səni gözlədiyim küçə. Bakı: Yurd, 2005, 74s.
48. Əmrahoğlu Arif. Türk xalqları ədəbiyyatı. Bakı: Elm və təhsil, 2009, 145s.
49. Əmrə Yunis. Risaletün-nüşhiyyə. Bakı: Elm və təhsil, 2013, 196s.

50. Əhmədov Ə.M. Rəşad Nurinin romanları. Bakı: AE nəşr., 1965, 170s.
51. Əhmədova F.A. Məxdumqulunun sənət aləmi. Bakı: Elm, 2006, 115s.
52. Əlişir Nəvai. Fərhad və Şirin. Bakı: Azərnəşr, 1968, 210s.
53. Əlişir Nəvai. Mühakimətül-lügəteyn. Bakı: Yurd, 1999, 61s.
54. Əndəlib N. Seçilmiş əsərləri : I cild. Bakı: Mütərcim, 2011, 295s.
55. Əndəlib N. Seçilmiş əsərləri: II cild. Bakı: Mütərcim, 2011, 344s.
56. Əziz Nesin. Seçilmiş əsərləri. Bakı: Şərq-Qərb, 2006, 237s.
57. Əziz Nesin. Hekayələr. Bakı: Azərnəşr, 1985, 163s.
58. Əziz Nesin. Taxtalıköydən məktublar. Bakı: Yazıçı, 1981, 125s.
59. Xəlil Rza. Məqsud Şeyxzadənin bədii yaradıcılığı. Bakı, Elm, 1981. 233 s.
60. Xəlilov P.İ. Əhməd Yəsəvi. Bakı: Azərnəşr, 1997, 42s.
61. Xəlilov P.İ. Kitabı-Dədə Qorqud intibah abidəsi. Bakı: Gənclik, 1998, 174s.
62. Fəruq Sümər. Oğuzlar (türkmənlər). Tərcümə edən: R.Əskər. Bakı: Türksöy, 2013, 454s.
63. Firdovsi Ş. Şahnamə. Bakı: Öndər, 2004, 672s.
64. İbrahimov S. M.Klassik ədəbiyyatda vəhdəti-vücut. Bakı: MBM, 2007, 148s.
65. İsmayılov A.C. Nazim Hikmət. Həyat və yaradıcılıq salnaməsi. Bakı: Yazıçı, 1990, 314s.
66. Kaşğari M. Divanü lüğət – it – türk: I cild. Tərcümə edən və nəşrə hazırlayan Ramiz Əsgər. Bakı: Ozan, 2006, 512s.

67. Kaşğari M. Divanü lüğat – it – türk: II cild. Tərcümə edən və nəşrə hazırlayan Ramiz Əsgər. Bakı: Ozan, 2006, 400s.
68. Kaşğari M. Divanü lüğat – it – türk: III cild. Tərcümə edən və nəşrə hazırlayan Ramiz Əsgər. Bakı: Ozan, 2006, 401s.
69. Kaşğari M. Divanü lüğat – it – türk: IV cild. Tərcümə edən və nəşrə hazırlayan Ramiz Əsgər. Bakı: Ozan, 2006, 752s.
70. Koroğlu Xalıq. Oğuz qəhrəmanlıq eposu. Bakı: Yurd, 1999, 243s.
71. Klassik türkmən şeiri. Bakı: Yazıçı, 1983, 293s.
72. Kitabı-Dədə Qorqud. Bakı: Öndər, 2004, 376s.
73. Qabdulla Tukay. Millətim. Bakı: MBM, 2011, 268s.
74. Qafarlı R.Ə. Mif və nağıl. Bakı: ADPU nəşr., 1999, 448s.
75. Qaracaoğlu. Bakı: Şərq-Qərb, 2006, 254s.
76. Qarayev Y.M. Poeziya və nəsr. Bakı: Yazıçı, 1979.- 198 s.
77. Qasımbəyli Y.M. Milli oyanış və özünəqayıdış lirikası. Bakı: Elm və təhsil, 2012, 449s.
78. Qəm seli. Bakı: Yazıçı, 1984, 126s.
79. Quliyev E. H. Özbək ədəbiyyatı. /dərs vəsaiti/. Bakı: ADPU nəşr., 2009, 109 s.
80. Quliyeva Y. Mahmud Kaşğarının oğuz dünyası. Bakı: Adiloğlu, 2010, 192s.
81. Məxdumqulu. Şeirlər. Bakı: Azərnəşr, 1960, 70s.
82. Məxdumqulu. Şeirlər. Bakı: Elm, 2006, 164s.
83. Mehri Xatun. Divan. (Tərcümə edən: R.Əskər). Bakı: MBM, 2011, 368s.
84. Məmmədov A.Ə. Türk mifologiyası və türk xaqaları ədəbiyyatı. Bakı: Nurlan, 2011, 37s.

85. Molla Nəfəs. Bu məkana gəlmişəm. Bakı: MBM, 2010, 160s.
86. Molla Nəfəs. Seçilmiş əsərləri. Bakı: MBM, 2010, 240s.
87. Mövlana Cəlaləddin Rumi. Mənəviyyat məsnəviləri: I kitab. Bakı: Elm, 2002, 190s.
88. Mövlana Cəlaləddin Rumi. "Məsnevi"dən hekayələr. Bakı: Qanun, 2014, 338s.
89. Nazim Hikmət. Seçilmiş əsərləri: 2 cildə. Bakı: Azərnəşr, 1961-1963. 441 s.
90. Oğuznamələr. Bakı: Bakı Universiteti nəşr., 1993, 90s.
91. Oğuz kağan dastanı. Bakı: Azərnəşr, 1992, 34s.
92. Oralxan Bukeyev. İldırım izi. Bakı: Elm və təhsil, 2012, 94s.
93. Orxan Kamal. Yad qızı. Bakı: Gənclik, 1979, 291s.
94. Orxan Pamuk. Mənim adım qırmızı. Bakı: Qanun, 2007, 610s.
95. Orxan Pamuk. Qar. Bakı: Yurd, 2006, 356s.
96. Paşayev S. Azərbaycan folkloru və aşiq yaradıcılığı. Bakı: Maarif, 1989, 88s.
97. Ramiz Əskər. XX əsr özbək şeiri antologiyası. Bakı: MBM, 2009, 94s.
98. Ramiz Əskər. Qutadqu-bilik. Bakı: Elm, 2003, 319s.
99. Ramiz Əskər. Türk xalqları ədəbiyyatı öçerkləri. Bakı: MBM, 2011, 318s.
100. Ramiz Əskər. Türk ədəbiyyatı tarixi: I cild. Bakı: MBM, 2011, 601s.
101. Ramiz Əskər. Türk ədəbiyyatı tarixi: I cild. Bakı: MBM, 2011, 657s.
102. Rəfiq Özdək. Türkün qızıl kitabı. I kitab. Bakı: Yazıçı, 1996, 144s.

103. Rəfiq Özdək. Türkün qızıl kitabı. II kitab. Bakı: Yazıçı, 1997, 236s.
104. Rəfiq Özdək. Türkün qızıl kitabı. III kitab. Bakı: Yazıçı, 1996, 244s.
105. Rəşad Nuri Güntəkin. Çalıquşu. Bakı: Işıq, 1987, 348s.
106. Rəşad Nuri Güntəkin. Yarpaq tökümü. Dəyirman. Bakı: AE nəşr., 1994, 221s.
107. Səmədov A.K. "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanlarının tədqiqi və öyrənilməsi tarixindən. Bakı: Nurlan, 2003, 537s.
108. Suat Dərviş. Fosforlu Cevriyə. Ankara məhbusu. Bakı: AE nəşr., 1991, 334s.
109. Sultan Hüseyn Bayqara. Divan. Bakı: MBM, 2011, 248s.
110. Süleymanov O. AZ-YA. Bakı: Azərnəşr, 1993, 272s.
111. Süleymanov O. Gil kitab. Bakı: Nurlan, 2005, 222s.
112. Təhməzoğlu R. Nazim Hikmətin yaradıcılığında Şərq. Bakı: Əli nəşriyyat evi, 2008, 152s.
113. Türkmən lətifələri. Bakı: Uşaqgəncnəşr, 1961, 190s.
114. Türkmən nəğmələri. Bakı: Yazıçı, 1989, 180s.
115. Türkmən xalq nağılları. Bakı: Azərnəşr, 1989, 272s.
116. Türkmən şeiri antologiyası. (Tərcümə edən: R.Əskər). Bakı: MBM, 2011, 400s.
117. Ulutürk X.R. Seçilmiş əsərləri. Bakı: Gənclik, 2011, 627s.
118. Yunus Əmrə Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında. Bakı: Elm və təhsil, 2014, 584s.
119. Yunus Əmrə Güldəstə. Bakı: Yazıçı, 1992, 230s.

120. Yunus Əmrə. Əsərləri. Bakı: Öndər, 2004, 335s.
121. Zülfüyyə. Şeirlər. Bakı: Maarif, 1969, 110s.

### **Rus dilində**

122. История всемирной литературы. 1-7 кн. М.: 1985-1991. 541 с.
123. История казахской литературы. В 3-х томах. Алма-Ата, 1967. 625 с.
124. История литератур народов Средней Азии и Казахстана. Москва, 1960, 315 с.
125. История советской многонациональной литературы. В 6-ти томах. Москва, 1970-1974. 410 с.
126. История узбекской литературы в 2-х томах. Ташкент, 1987. 512 с.
127. История узбекской советской литературы. М.: 1968, 263 с.